

RHESTR WIRIO BIOAMRYWIAETH AR GYFER SWYDDOGION PROSIECT

Mae gennych rôl allweddol wrth gyfrannu i amcanion Strategaeth Amgylcheddol Llywodraeth y Cynulliad ar gyfer Cymru:

- Mae colli bioamrywiaeth wedi'i atal a gallwn weld adferiad pendant yn nifer, ystod ac amrywiaeth genetig rhywogaethau, gan gynnwys y rhywogaethau hynny sydd angen amodau penodol iawn i oroesi.
- Mae'r amgylchedd ehangach yn fwy ffafriol i fioamrywiaeth trwy reolaeth briodol, llai o ddarnio cynefinoedd a chynnydd yn y cynefinoedd a'r cyswllt rhyngddynt.
- Mae safleoedd o bwysigrwydd rhyngwladol, ar raddfa Cymru ac yn lleol, mewn cyflwr ffafriol i gefnogi rhywogaethau a chynefinoedd y cawsant eu dynodi ar eu cyfer.

Egwyddorion Sylfaenol

- Byddwch yn gyfreithlon: Byddwch yn barod i helpu
- Dylai eich rôl fod yn drawsnewidiol yn ogystal â gweithrediadol
- *Rhowch fuddiannau pobl Cymru yn gyntaf*: Nid yw o fudd i ni dorri'r rheolau, y mae o fudd i ni wneud enillion o ran bioamrywiaeth a chynaliadwyedd ein holl weithredoedd
- *Parchwch a gwerthfawrogwch bawb yn gyfartal*: ceisiwch ddeall safbwynt pobl eraill (mae'n bosibl na fydd y broblem neu'r her a gyflwynir yn adrodd yr holl stori ar yr olwg gyntaf); ar ôl adnabod eu prif gymhelliant, gweithiwch gyda'ch gilydd i gyrraedd ateb cynaliadwy
- *Cynigiwch ddull sy'n onest ac agored*: all neb wybod popeth, mae pob un ohonom yn dysgu, mae prosesau penderfynu, ee ynghylch trwyddedau yn cymryd amser ac weithiau rhaid gwrthod.

Arferion Da

- Os oes modd cymryd cam bach ymarferol i amddiffyn bywyd gwyllt nawr, gan osgoi'r angen i fynd i'r afael â niwed sylweddol yn nes ymlaen: chwiliwch am rywun all helpu a gwnewch hynny yn gyntaf.
- Cymerwch amser i sefydlu cysylltiadau; gall un banded o de (a disgrifiad o'ch gwaith gyda'ch gilydd o fewn y darlun ehangach) arbed misoedd o ddadlau yn nes ymlaen.
- Dechreuwch gyda'r pethau elfennol; a oes modd edrych ar y broblem o ongl wahanol er mwyn dod o hyd i ateb cynaliadwy, niwral o ran carbon, sy'n gwella bioamrywiaeth?
- Adeiladwch enillion bioamrywiaeth (cymesur) i mewn i bob prosiect
- Nodwch a gweithredwch ffyrdd o isafu'r niwed i fywyd gwyllt. Os na ellir cyflawni hynny, adeiladwch elfennau iawndal cryf i mewn yn eich cynllun.
- Os na wyddoch chi beth yw'r ateb gorau ar gyfer rhywogaeth benodol, galwch ar eraill sydd â'r arbenigedd i'ch helpu.
- Fedrwn chi ddim gwybod popeth: anogwch bobl i ddeall ac i weithredu ar eu dealltwriaeth, ond gofynnwch am help pan fydd ei angen.

BIODIVERSITY CHECKLIST FOR PROJECT OFFICERS

You have a key role in contributing to the objectives of the Assembly Government's Environment Strategy for Wales:

- The loss of biodiversity has been halted and we can see a definite recovery in the number, range and genetic diversity of species, including those species that need very specific conditions to survive.
- The wider environment is more favourable to biodiversity through appropriate management, reduced habitats fragmentation and increased extent and interconnectivity of habitats.
- Sites of international, Welsh and local importance are in favourable condition to support the species and habitats for which they have been identified.

Basic Principles

- Be legal : Be helpful.
- Your role should be transformational as well as transactional.
- *Put the interests of the people of Wales first.* it is not in our interests to break the rules, it is in our interests to maximise biodiversity gain and the sustainability of all our actions
- *Respect and value people equally.* Endeavour to understand the other person's point of view (the presenting problem or challenge may not disclose the whole story straight away); having identified their primary motivation, work together to build a sustainable solution
- *Offer an honest and open approach:* no one can know everything, we are all learning, decision processes such as licences take time and sometimes you have to say no.

Good Practice

- If it is possible to take a small practical step to protect wildlife now thereby reducing the need to deal with extensive damage later on: find someone who can help and do this first.
- Take time to build up relationships; one cup of tea (and a description of how your work together fits in to the bigger picture) may save you months of argument later on.
- Start with the basics; is there a way in which you can rethink the problem to find a sustainable, carbon neutral, biodiversity enhancing solution?
- Build (proportionate) biodiversity gains into all projects.
- Identify and implement ways of minimising damage to wildlife. If this can't be achieved, build strong compensation elements into your plan.
- If you don't know the best approach for a particular species, call on others with the expertise to help you out.
- You can't know everything; encourage people to understand and act on their understanding but to ask for help when they/you need it?